

DET KONGELIGE
BARNE- OG FAMILIEDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 103

(2000-2001)

Om lov om endringer i lov 17. juli 1992
nr. 100 om barneverntjenester

*Tilråding fra Barne- og familiedepartementet av 8. juni 2001,
godkjent i statsråd samme dag.*

1 Innledning

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

I proposisjonen foreslås at det inntas en bestemmelse i barnevernloven som gir departementet hjemmel til å gi forskrifter om kvalitetskrav til barneverninstitusjoner. Gjeldende lov inneholder en hjemmel til å gi veiledende retningslinjer om bygninger og utstyr, om bemanning og om de ansattes utdanning m.m., jf. barnevernloven § 5-10. Hjemmelen til å gi slike retningslinjer har ikke vært benyttet. Forslaget om hjemmel til å gi forskrifter om kvalitetskrav omfatter både de fylkeskommunale barneverninstitusjonene og de private institusjonene. Videre foreslås en særskilt godkjenningsordning for private institusjoner som ikke er innpasset i fylkeskommunens plan. Gjeldende lov inneholder ikke krav om godkjenning av institusjoner.

Forslagene om en godkjenningsordning og kvalitetskrav henger nøye sammen, og det er derfor gitt en samlet redegjørelse for gjeldende rett og bakgrunnen for begge forslagene i kapittel 2. I kapittel 3 behandles forslaget om hjemmel til å gi forskrifter om kvalitetskrav til barneverninstitusjoner og i kapittel 4 behandles forslaget om godkjenningsordning for private institusjoner som ikke er innpasset i fylkeskommunens plan. Økonomiske og administrative konsekvenser av forslaget er omhandlet i kapittel 5. Kapittel 6 inneholder merknader til de enkelte bestemmelser.

1.2 Høringen

Barne- og familidepartementet sendte 8. mars 2001 et høringsnotat med forslag til lovendringer som skissert ovenfor til følgende høringsinstanser:

- Departementene
- Kommunene
- Fylkeskommunene
- Fylkesmennene
- Fylkesnemndene for sosiale saker
- Utdanningskontorene, v/direktøren
- Fylkeslegene
- Sysselmannen på Svalbard
- Svalbard Samfunnsdrift
- Riksrevisjonen
- Datatilsynet
- Statistisk sentralbyrå
- Kommunenes Sentralforbund
- Regjeringsadvokaten
- Statens ungdoms og adopsjonskontor
- Barneombudet
- UDI
- Sivilombudsmannen
- Sametinget
- Statens råd for funksjonshemmede

- Norsk senter for barneforskning (NOSEB)
- NOVA
- Barnevernets utviklingssenter i Midt-Norge
- Barnevernets utviklingssenter på Vestlandet
- Barnevernets utviklingssenter i Nord-Norge
- Norsk Psykologforening
- Fellesorganisasjonen for barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere
- Den Norske Advokatforening
- Norges Juristforbund
- Norsk Kommuneforbund
- Norsk helse- og sosiallederlag
- Norsk Lærerlag
- Norsk Undervisningsforbund
- LO
- NHO
- AF
- Akademikerne
- YS
- Offentlige Familieverns organisasjon
- Kirkens Familievern
- Norsk Fosterhjemsforening
- Barneverninstitusjonenes samarbeidsforum
- Funksjonshemmedes fellesorganisasjon
- Norsk Barnevernsamband
- Norges kvinne- og familieforbund
- Stiftelsen Ungplan
- Stiftelsen Leon
- Norsk organisasjon for asylsøkere
- Ressurssenter for Pakistanske Barn
- Redd Barna
- Norges Røde Kors
- Voksne for Barn
- Landsforeningen for barnevernbarn
- Landsforeningen Rettferd for tapere
- Barnevernjuridisk forum
- Juridisk Rådgivning for kvinner

Høringsfristen ble satt til 26. april 2001.

4. mai 2001 hadde i alt 64 høringsinstanser avgitt realitetsuttalelse. Disse fordeler seg slik:

- Finans- og tolldepartementet
- Kommunal- og regionaldepartementet
- Arbeids- og administrasjonsdepartementet
- Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet
- Barneombudet
- Datatilsynet
- Statistisk sentralbyrå
- Statens råd for funksjonshemmede
- Statens utdanningskontor i Nord-Trøndelag
- Statens utdanningskontor i Sør-Trøndelag
- Fylkeslegen i Vest-Agder
- Kommunenes sentralforbund

- Kontaktutvalget mellom innvandrere og myndighetene
- Norsk Kommuneforbund
- Universitetet i Bergen
- Barnevernets utviklingssenter i Midt-Norge
- Barnevernets utviklingssenter i Nord-Norge
- Fellesorganisasjonen for barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere (FO)
- Landsorganisasjonen i Norge (LO)
- Norsk lærerlag
- Redd Barna
- Kirkens familievern
- Norsk Barnevernsamband
- Landsforeningen for barnevernsbarn/Voksne for barn
- Ungplan A/S
- Stiftelsen Leon
- Forum for barneverninstitusjoner
- Solhaugen miljøhjem
- M/S Torungen
- Skagerak-kollektivet A/S
- Barneverninstitusjonen Aktiv

I tillegg til de ovennevnte har 12 fylkesmenn, 2 fylkesnemnder, 13 fylkeskommuner og 5 kommuner avgitt uttalelse. Departementet har også mottatt høringsuttalelse fra en instans som ikke sto på departementets høringsliste; Institutt for klinisk sexologi og terapi.

Gjennomgangen av høringsuttalelsene viser stor tilslutning til departementets forslag om innføring av en godkjenningsordning for private institusjoner som ikke er innpasset i fylkeskommunens plan, og til forslaget om en hjemmel til å gi forskrifter om kvalitetskrav til alle barneverninstitusjoner. Det nærmere innholdet i høringsuttalelsene vil bli behandlet senere i proposisjonen i tilknytning til de enkelte lovforslagene.

2 Gjeldende rett og bakgrunnen for forslagene

Etter barnevernloven § 5-1 har fylkeskommunen ansvaret for å etablere og drive barneverninstitusjoner i den utstrekning det er behov for slike institusjoner i fylket. Fylkeskommunen har videre et ansvar for å utarbeide en plan for løsningen av disse oppgavene, jf. § 5-2. Planen skal vise hvordan fylkeskommunen vil dekke aktuelle og fremtidige behov for institusjonsplasser. For å kunne ivareta behovet for institusjonsplasser, kan flere fylkeskommuner samarbeide om å etablere og drive institusjoner, jf. § 5-3. Fylkeskommunene kan også innpasse private institusjoner i sin plan ved å inngå en driftsavtale med disse institusjonene om at fylket skal disponere plassene, jf. § 5-5. Blir det inngått en slik avtale, skal fylkeskommunen dekke institusjonens driftsutgifter etter et godkjent budsjett. De private institusjonene som er innpasset i fylkeskommunens plan, skal være underlagt de samme faglige krav og kontrollordninger som fylkeskommunens egne institusjoner.

Når barn plasseres i institusjon med hjemmel i barnevernloven, skjer dette i hovedsak enten på grunnlag av vedtak om omsorgsovertakelse, jf. barnevernloven § 4-12, på grunnlag av frivillig plassering utenfor hjemmet, jf. § 4-4 femte ledd, eller på grunnlag av vedtak om særlige tiltak for barn med alvorlige atferdsvansker, jf. §§ 4-24 og 4-26. Når det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse, er plasseringsalternativene i alminnelighet begrenset til å gjelde fosterhjem eller institusjoner som er innpasset i fylkeskommunens plan, jf. § 4-14 a og b. Bare dersom barnet er funksjonshemmet, kan barnet også plasseres i opplærings- eller behandlingsinstitusjon (som ikke er innpasset i fylkeskommunens plan) dersom dette er nødvendig på grunn av funksjonshemningen, jf. § 4-14 c. Barn som det er truffet vedtak om omsorgsovertakelse for, kan derfor som hovedregel ikke plasseres i private institusjoner med mindre disse er innpasset i fylkeskommunens plan.

Når grunnlaget for plasseringen er § 4-4 femte ledd eller §§ 4-24 og 4-26 er det ikke stilt uttrykkelige krav i loven om at en privat institusjon må være innpasset i fylkeskommunens plan for å kunne benyttes. I disse tilfellene er det derfor lagt til grunn at det også kan benyttes rent private institusjoner, dvs institusjoner som ikke er innpasset i fylkeskommunens plan, og som både eies og drives av private aktører.

Siden gjeldende lov trådte i kraft 1. januar 1993, har det ikke eksistert noen godkjenningsordning for barneverninstitusjoner. Etter tidligere lov (lov 17. juli 1953 nr. 14 om barnevern) skulle alle barneverninstitusjoner godkjennes av departementet før de ble tatt i bruk. Godkjenningsmyndigheten var delegert til fylkesmannen. I forarbeidene til gjeldende lov (Ot.prp. nr. 44 (1991-92) s. 67) er avviklingen av tidligere godkjenningsordning bl.a. begrunnet med at utviklingen hadde gått i retning av at barn under barnevernets omsorg har mer sammensatte behov, og at større frihet for fylkeskommunene i bruken av institusjoner ville kunne bidra til økt fleksibilitet og mangfold i tilbudet. Samtidig ble det forutsatt at fylkeskommunen, bl.a. gjennom sitt planarbeid, skulle ivareta et helhetlig ansvar for institusjonstilbudet og at dette ansvaret også skulle omfatte et ansvar for at institusjonstilbudet holdt et tilstrekkelig høyt kvalitativt nivå.

Hovedtyngden av barneverninstitusjonene eies og drives fremdeles av det offentlige 60%, Statistisk Sentralbyrå 1999. Private organisasjoner eller stiftelser eier resten av institusjonene 40%. Dette omfatter både ideelle og humanitære organisasjoner og kommersielle private aktører. Når det gjelder bo- og arbeidskollektiv, eier det offentlige 2 av 12, resten er i privat eie. Når det gjelder denne typen tiltak, er det i dag en økende forekomst av kommersielle aktører som driver private tiltak der fylkeskommunen kjøper enkeltplasser etter behov.

Ved endringslov 4. juni 1999 nr. 35 ble barnevernloven § 5-8, som gjelder private institusjoner som ikke er innpasset i fylkeskommunens plan, endret. Endringen innebar at fylkeskommunen ble pålagt et klarere ansvar for å undersøke og følge med i om private institusjoner blir drevet i samsvar med lov og forskrifter og ellers drives på en forsvarlig måte. Forut for endringen var det bare kommunene som var pålagt et slikt uttrykkelig ansvar i § 5-8. Bakgrunnen for dette var at det under lovforberedelsene ble antatt at det først og fremst ville være kommunene og brukerne selv som ville ta initiativet til plassering i rent private tiltak (NOU 1985:18 Lov om sosiale tjenester m.v.). I Ot prp nr 61 (1997-98) ble det lagt til grunn at praksis hadde vist at fylkeskommunen ofte er den instans som tar initiativet til - og ved kjøp av enkeltplasser delvis finansierer - plassering av barn i institusjoner som ikke er innpasset i fylkeskommunens plan. Dette fordi fylkeskommunen ikke har tilstrekkelig antall plasser, særlig for barn med alvorlige atferdsvansker, i egne institusjoner.

Barne- og familiedepartementet begrunnet i ovennevnte proposisjon endringen i § 5-8 med at særlig den faglige kvaliteten på mange av de private institusjonene som ble benyttet ikke var god nok og mente derfor det var nødvendig å tydeliggjøre fylkeskommunens ansvar ved bruk av disse institusjonene.

I Innst. O.nr. 49 (1998-99) uttalte komiteens flertall seg ikke direkte til spørsmålet om godkjenning, men viste generelt til den pågående evalueringen av barnevernloven i regi av Norges Forskningsråd og til at Regjeringen i januar 1999 nedsatte et offentlig utvalg, Befringutvalget, som skulle foreta en helhetlig vurdering av barnevernet og komme med forslag til eventuelle endringer.

Befringutvalgets innstilling forelå 2. mai 2000 som NOU 2000:12. I utredningen foreslo Befringutvalget bl.a. følgende:

«Innføring av en godkjenningsordning for institusjoner, slik at alle institusjoner må dokumentere faglige og etiske krav før godkjenning kan gis.»

Det fremgår av utredningen at Befringutvalget mente at godkjenningen bl.a. må knyttes opp til institusjonens faglige innhold og kvalifikasjoner hos personalet.

NOU 2000:12 ble sendt på høring 28. juni 2000 med høringsfrist 15. oktober 2000. 61 høringsinstanser uttalte seg til utvalgets forslag om innføring av en godkjenningsordning for barneverninstitusjoner. 55 av disse støttet forslaget, mens 4 ikke tok klart stilling. Bare 2 høringsinstanser gikk i mot forslaget.

Bl.a. på bakgrunn av den massive støtten til Befringutvalgets forslag, samt det faktum at en del av de private barneverninstitusjonene fortsatt holder for dårlig kvalitet, kom departementet til at det burde innføres en godkjennings-

ordning for de private institusjonene som ikke er innpasset i fylkeskommunens plan. Utvalgets forslag til en godkjenningsordning var i liten grad konkretisert og det var ikke utformet konkrete forslag til lovendringer. Departementet mente derfor det var nødvendig å sende et nærmere begrunnet og konkretisert lovforslag på høring.

Departementet la i høringsnotatet til grunn at en godkjenningsordning vil innebære at en privat institusjon må godkjennes av offentlig myndighet for å kunne bli benyttet for barn som plasseres utenfor hjemmet med hjemmel i barnevernloven. Dersom en godkjenningsordning skal bidra til å bedre kvaliteten ved de private institusjonene og derigjennom bedre brukernes rettssikkerhet, er det nødvendig å stille visse kvalitetskrav til institusjonene. Slike krav bør imidlertid, slik departementet ser det, ikke bare omfatte de private institusjonene, men også de som eies og/eller drives av fylkeskommunen. Det er viktig å sikre at alle barneverninstitusjoner, uavhengig av om de er offentlig eller privat eiet og drevet, tilfredsstiller de samme grunnleggende kvalitetskrav.

3 Kvalitetskrav til institusjoner

3.1 Gjeldende rett

Barnevernloven § 5-10 inneholder en hjemmel for departementet til å gi veilevende retningslinjer om bygninger og utstyr, om bemanning og om de ansattes utdanning m.m. Hjemmelen har ikke vært benyttet. Loven selv inneholder ingen bestemmelser som stiller kvalitetskrav til barneverninstitusjonene, og den inneholder heller ingen hjemmel til å stille klare og bindende kvalitetskrav gjennom forskrifter. Etter gjeldende rett er det derfor opp til hver enkelt fylkeskommune å ta stilling til hvilke krav som skal stilles til de institusjonene som benyttes, noe som bl.a. er en av flere årsaker til at kvaliteten på barneverninstitusjonene er svært varierende. For en nærmere omtale av gjeldende rett vises til kapittel 2.

3.2 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet la Barne- og familiedepartementet til grunn at barn som plasseres i barneverninstitusjon med hjemmel i barnevernloven, i utgangspunktet er i en spesielt utsatt og sårbar situasjon. Ofte er årsaken til institusjonsplassering sviktende omsorg i hjemmet og/eller barnets egen atferd. Mange av disse barna har sammensatte og store problemer og har ofte et stort behov for både omsorg og behandling. Det er derfor av stor betydning for disse barnas fremtidige utvikling at de institusjonstiltakene som benyttes er i stand til å ivareta det enkelte barns behov for omsorg og behandling. I dag er det, som nevnt, slik at kvaliteten på institusjonene, og da særlig de private, varierer sterkt. Departementet la derfor til grunn at innføring av statlig fastsatte kvalitetskrav til barneverninstitusjoner vil bidra til å sikre at det ikke benyttes institusjoner som ikke har en tilfredsstillende standard faglig og materielt.

Departementet foreslo at alle offentlige og private barneverninstitusjoner skulle omfattes av kvalitetskravene. Fordi loven ikke inneholder noen definisjon av hva som er å anse som institusjon, må imidlertid institusjonsbegrepet, og rekkevidden av forslaget om hjemmelen til å gi forskrifter om kvalitetskrav, avgrenses mot lovens definisjon av fosterhjem, jf. § 4-22 hvor det fremgår at fosterhjem er private som tar i mot barn til oppfostring i sitt eget hjem. Fosterhjem med særlige forutsetninger som benyttes som et alternativ til institusjonsplassering for barn med alvorlige atferdsvansker etter barnevernloven § 4-27 kommer i en særstilling. Disse fosterhjemmene er å anse som institusjoner når barn og unge plasseres der med hjemmel i barnevernloven § 4-27, men går likevel ikke inn under de generelle institusjonsbestemmelsene i lovens kapittel 5. Departementet la i høringsnotatet til grunn at det er nødvendig å foreta en nærmere vurdering av om det bør innføres kvalitetskrav - og foreslås en godkjenningsordning - også for disse tiltakene. Departementet la imidlertid til grunn at det ikke er hensiktsmessig at de endringene som foreslås her om kvalitetskrav og godkjenningsordning for institusjoner også skal gjelde for fosterhjem etter § 4-27.

Det er ikke uvanlig at institusjoner og institusjonslignende tiltak er organisert i tiltakskjeder eller at en institusjon har flere mindre underavdelinger. Det er heller ikke uvanlig at disse underavdelingene ligger i andre kommuner - og i enkelte tilfeller også i andre fylker - enn hovedinstitusjonen. Dersom innføring av kvalitetskrav skal kunne bidra til en reell kvalitetssikring av institusjonene, er det viktig at det er den enkelte avdeling/enhet som omfattes av de nye kravene. Departementet la i tråd med dette til grunn at kvalitetskravene skal omfatte den enkelte institusjonsenhet.

Departementet uttalte i høringsnotatet at det er viktig at barneverninstitusjoner tilfredsstiller de nødvendige krav til kvalitet, samtidig som slike kvalitetskrav må utformes slik at de ikke hindrer mangfold, fleksibilitet og kreativitet i institusjonstilbudet. Det er nødvendig at tilbudet er tilstrekkelig variert slik at barn og unges ulike hjelpebehov kan ivaretas på en hensiktsmessig måte. Kvalitetskrav må primært knyttes til at institusjonen drives faglig forsvarlig og at klientenes rettssikkerhet ivaretas. Det må stilles krav til at institusjonen drives etter en faglig målsetting, at den har rutiner for faglig oppdatering, at den har kvalifisert og tilstrekkelig personell, at den utarbeider individuelle målsettinger for den enkelte klient og at den har systemer for evaluering av virksomheten i henhold til disse målsettinger. Departementet la også til grunn at det bør stilles visse minimumskrav til at bygninger og utstyr er tilpasset barnas alder og behov.

Departementet mener at det vil være mest hensiktsmessig å regulere nærmere kvalitetskrav til institusjonene i forskrifter fastsatt av departementet. Departementet foreslo etter dette en hjemmel til å gi slike forskrifter for institusjoner som er innpasset i fylkeskommunens plan og en hjemmel til å gi tilsvarende forskrifter for private institusjoner.

3.3 Høringsinstansenes syn

54 høringsinstanser har uttalt seg til forslaget om hjemmel for departementet til å gi forskrifter om kvalitetskrav til barneverninstitusjoner. 53 av instansene støtter forslaget. *Kommunal- og regionaldepartementets* merknader er tatt hensyn til ved utforming av foreliggende utkast.

18 høringsinstanser har uttalt seg spesielt til forslaget om at det skal gis hjemmel til å fastsette kvalitetskrav både for fylkeskommunale og private institusjoner. Alle stiller seg positive til forslaget. *Fylkesmannen i Troms* uttaler bl.a.:

«Fylkesmannen legger til grunn at de offentlige drevne institusjonene jevnt over ikke fungerer kvalitetsmessig bedre enn de private. Dette er særlig tydelig i forbindelse med tilbudene til barn med alvorlige adferdsvansker. Det bør derfor ikke tas som utgangspunkt at de private jevnt over fungerer kvalitetsmessig dårligere enn de offentlige. Målet med lovendringene bør være at alle barneverninstitusjoner skal heve sin kvalitet til beste for barna, og at de institusjoner som ikke anses å fylle nødvendige krav enten må nedlegges, eller endre sitt tilbud i samvar med de krav som stilles.»

Ingen av høringsinstansene har innvendinger mot forslaget om at kvalitetskravene skal omfatte hver enkelt institusjonsenhet. *Fylkesmannen i Aust-Agder* uttaler bl.a.:

«Som departementet anfører, er private tiltak i dag ofte organisert i tiltakskjeder eller at institusjoner har flere underavdelinger. Det er heller ikke uvanlig at disse underavdelingene ligger i andre kommuner, i enkelte tilfeller andre fylker. Fylkesmannen slutter seg til at dersom innføringen av kvalitetskrav og en godkjenningsordning skal kunne bidra til en *reell* kvalitetssikring av institusjonene, er det viktig at det er *den enkelte avdeling/enhet* som omfattes av de nye kravene.»

Flere høringsinstanser har tatt til orde for at det også bør fastsettes kvalitetskrav, og innføres en godkjenningsordning, for fosterhjem med særlige forutsetninger som benyttes for barn med alvorlige atferdsvansker, jf. § 4-27. *Fylkesmannen i Nord-Trøndelag* uttaler bl.a. om dette:

«Det er etter Fylkesmannens oppfatning like gode grunner for å gjennomføre likelydende krav til kvalitet for disse fosterheimene som øvrige barneverninstitusjoner, da disse etter loven skal fungere som et alternativ til institusjon med samme muligheter til å iverksette tvangsmessige tiltak. Vi vil derfor sterkt anbefale at departementet vurderer å innføre likelydende kvalitetskrav til fosterhjem etter § 4-27.»

Flere av høringsinstansene har uttalt seg om hvilke typer krav som bør stilles til institusjonene. Mange av disse har tatt til orde for at kravene bør utformes slik at de ikke hindrer mangfold, kreativitet og fleksibilitet. Andre, herunder *Nordland fylkeskommune*, påpeker at de kvalitetskrav som utarbeides må være mest mulig konkrete og detaljerte slik at de sikrer en enhetlig oppfatning av kvalitet. *Statens utdanningskontor i Sør-Trøndelag* mener at det bør stilles krav til institusjonene om kjennskap til opplæringssystemet og at institusjonene pålegges å klargjøre opplæringsansvaret før plassering. *Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet* mener at forskrifter om kvalitetskrav bør pålegge institusjonene ansvar for å ha nødvendige samarbeidsrutiner med kommunene om grunnskoleopplæringen og med fylkeskommunen om videregående opplæring.

Buskerud fylkeskommune har foreslått at begrepet «de ansattes utdanning» i utkastet til bestemmelsen erstattes med begrepet «de ansattes kompetanse». Fylkesmannen viser til at sistnevnte begrep er mer omfattende enn det førstnevnte.

Enkelte av høringsinstansene har stilt spørsmål ved om kvalitetskravene også skal omfatte de eksisterende institusjonene eller om de bare skal omfatte institusjoner som tas i bruk etter at ordningen er trådt i kraft.

3.4 Departementets vurdering

Departementet har forståelse for at flere av høringsinstansene mener at det også bør knyttes kvalitetskrav til fosterhjem med særlige forutsetninger som benyttes for barn med alvorlige atferdsvansker, jf. § 4-27. Selv om det er mange likhetstrekk mellom de ordinære institusjonene og disse spesielle fosterhjemmene, bl.a. når det gjelder målgruppe, er det imidlertid også vesentlige ulikheter. Slik departementet ser det vil det derfor ikke uten videre være naturlig å stille de samme kravene til disse fosterhjemmene, som er private

hjem, som til ordinære institusjoner. Departementet er imidlertid enig i at det er behov for å foreta en nærmere vurdering av om - og i tilfelle hvilke - kvalitetskrav som bør stilles til fosterhjem etter § 4-27. En slik vurdering bør imidlertid inngå i en mer helhetlig vurdering av behovet for endringer som ikke bare omfatter spørsmålet om godkjenning og kvalitetskrav, men også spørsmålet om tilsyn. Dette vil departementet komme nærmere tilbake til.

Når det gjelder det nærmere innholdet av kvalitetskravene, vil disse bli gjenstand for ny høring når departementet har utarbeidet utkast til forskrift. I dette arbeidet vil departementet ta hensyn til de mange innspill som har kommet fra høringsinstansene. Departementet er av den oppfatning at det er viktig at kvalitetskravene er såpass konkrete og detaljerte at de sikrer en enhetlig praksis når det gjelder de mest grunnleggende krav. Samtidig er det viktig at kravene ivaretar behovet for et mangfoldig og fleksibelt institusjonstilbud. Departementet vil ta både fylkeskommunene og Kommunenes sentralforbund med på råd når innholdet i kvalitetskravene skal fastsettes.

Departementet er enig med Buskerud fylkeskommune i at hjemmelen til å gi forskrifter om kvalitetskrav ikke bare bør omfatte de ansattes utdanning. Det kan være like viktig å stille krav til at de ansatte har relevant praksis. Departementet vil derfor foreslå at hjemmelen til å gi forskrifter skal gjelde de ansattes kompetanse, noe som vil omfatte både utdanning og praksis.

Departementet mener at kvalitetskravene både skal omfatte institusjoner som etableres etter lovens ikrafttredelse og institusjoner som er etablert før dette tidspunkt. Når det gjelder allerede eksisterende institusjoner, vil det imidlertid være behov for en overgangsordning. Enkelte institusjoner vil ha behov for tid til å kunne innrette seg etter de nye kravene og fylkeskommunen vil ha tilsvarende behov for tid til å foreta den nødvendige gjennomgangen og vurderingen av om institusjonene oppfyller kravene. Departementet vil derfor foreslå at det utarbeides nærmere overgangsregler.

Barne- og familiedepartementet opprettholder etter dette forslaget i høringsnotatet om hjemmel for departementet til å gi forskrifter som stiller kvalitetskrav både til institusjoner på fylkeskommunens plan og institusjoner som ikke er innpasset i fylkeskommunens plan, men med den presisering vedrørende krav til de ansattes kompetanse som nevnt ovenfor, jf. utkastet til § 5-8 annet ledd og § 5-10.

4 Godkjenningsordning for private institusjoner som ikke er innpasset i fylkeskommunens plan

4.1 Gjeldende rett

Som nevnt under kapittel 2 har det siden gjeldende lov trådte i kraft 1. januar 1993, ikke eksistert noen godkjenningsordning for barneverninstitusjoner, verken de fylkeskommunale eller de private. Etter gjeldende lov har det vært opp til fylkeskommunen å ta stilling til hvilke institusjoner som skal benyttes og til hvilke krav som skal stilles til disse. For en nærmere redegjørelse for gjeldende rett vises til kapittel 2.

4.2 Forslaget i høringsnotatet

Departementet foreslo i høringsnotatet en godkjenningsordning som er begrenset til å omfatte private institusjoner som ikke er innpasset i fylkeskommunens plan. Når en fylkeskommune innpasser en privat institusjon i sin plan ved å inngå en driftsavtale med institusjonen, jf. § 5-5, vil fylkeskommunen ha et ansvar for å forsikre seg om at den aktuelle institusjonen drives i samsvar med lov og forskrifter. Private institusjoner som er innpasset i fylkeskommunens plan, vil være underlagt de samme faglige krav og kontrollordninger som fylkeskommunens egne institusjoner. Forslaget om innføring av kvalitetskrav til institusjoner som omhandlet i kapittel 3, vil innebære at fylkeskommunen ikke vil ha anledning til å innpasse en privat institusjon i sin plan dersom den ikke oppfyller de aktuelle kvalitetskravene. Innpassing av private institusjoner i fylkeskommunens plan vil derfor fungere som en godkjenning fra fylkeskommunens side i den forstand at fylkeskommunen går god for at institusjonen oppfyller de aktuelle kravene som følger av barnevernloven og forskrifter, herunder forskrifter om kvalitetskrav, gitt med hjemmel i loven.

Departementet la derfor til grunn at det bør være et vilkår for å bruke private institusjoner som ikke er innpasset i fylkeskommunens plan, at disse er godkjent for slik bruk. Vilkåret for godkjenning må være at institusjonen drives i samsvar med barnevernloven og de gjeldende forskrifter. Herunder bør det således være et vilkår for godkjenning at institusjonen oppfyller de kvalitetskrav som er omhandlet i kapittel 3 ovenfor.

Departementet foreslo i høringsnotatet at godkjenningsmyndigheten for de private barneverninstitusjonene som ikke er innpasset i fylkeskommunens plan skal legges til fylkeskommunen. Som nevnt ovenfor, har fylkeskommunen i dag et omfattende ansvar for de institusjonene som er innpasset i fylkeskommunens plan. I praksis vil innpassing av en privat institusjon på fylkeskommunens plan fungere på samme måte som en godkjenningsordning fra fylkeskommunens side. Det synes derfor hensiktsmessig at fylkeskommunen gjennom en godkjenningsordning også får et klart ansvar for å foreta de nødvendige undersøkelser av kvaliteten når det gjelder de private institusjonene som fylkeskommunen av ulike grunner ikke ønsker ta inn på planen, men likevel ønsker å benytte ved kjøp av enkeltplasser. Dette vil innebære at fylkes-

kommunen får et helhetlig ansvar for å kontrollere og innestå for kvaliteten på institusjonstilbudet til barn og unge som omfattes av barnevernloven, både når det gjelder institusjoner på fylkeskommunens plan og institusjoner som ikke er tatt inn i planen.

Departementet la til grunn at det er den fylkeskommune der den enkelte institusjon er geografisk plassert, som skal foreta godkjenningen. Departementet la videre til grunn at fylkeskommunen i forbindelse med en søknad om godkjenning, i tillegg til å vurdere om den enkelte institusjon oppfyller de fastsatte kvalitetskravene og de krav som ellers følger av lov og forskrifter, også bør gis adgang til å vurdere behovet for den aktuelle institusjonen. I og med at det i dag ikke eksisterer noen godkjenningsordning for private institusjoner, kan en privat institusjon fritt etablere seg i et fylke som selv ikke har behov for flere institusjoner, for deretter å tilby institusjonsplasser til andre fylkeskommuner. Dette har ført til at enkelte fylkeskommuner har en overbelastning når det gjelder institusjonsetableringer, mens andre fylker har få institusjonsplasser i forhold til behovet i eget fylke. Det er en tendens at særlig ungdom med alvorlige atferdsvansker plasseres i andre fylker enn der barnet er hjemmehørende, noe som i mange tilfeller er svært uheldig for den enkelte. Også Befringutvalget påpekte i NOU 2000:12 viktigheten av å forebygge at ungdom plasseres fordi en ønsker å «kvitte seg med dem i nærmiljøet, og i overensstemmelse med nærhetsprinsippet bør omfanget av fjernplasseringer unngås eller reduseres.» Departementet uttalte i høringsnotatet at det bør være et mål at barn og unge i størst mulig grad gis et tilbud om institusjonsplass i sitt nærmiljø med mindre det av hensyn til barnet selv er behov for avstand. En godkjenningsordning der fylkeskommunen er godkjenningssinstans vil innebære at det ikke vil være mulig for en kommune/fylkeskommune å plassere barn i private institusjoner utenfor eget fylke med mindre den aktuelle institusjonen er godkjent av fylkeskommunen i det fylket institusjonen ligger. Dette vil kunne bidra til å redusere tendensen til at særlig ungdom med alvorlige atferdsvansker plasseres i andre fylker enn der barnet er hjemmehørende. En godkjenningsordning som skissert vil derfor både styrke barnets rettssikkerhet og gi fylkeskommunene en større mulighet til å kontrollere forekomsten av private institusjoner i eget fylke.

Departementet la til grunn at alle typer private institusjoner skal være omfattet av godkjenningsordningen. På samme måte som når det gjelder forslaget om kvalitetskrav, må begrepet institusjon avgrenses mot hva som er å anse som fosterhjem etter lovens § 4-22. Departementet la videre til grunn at heller ikke fosterhjem med særlige forutsetninger etter lovens § 4-27 er ment omfattet av godkjenningsordningen, jf. nærmere om dette under kapittel 3.2.

Som når det gjelder kvalitetskravene, foreslo departementet at også godkjenningsordningen skal omfatte den enkelte avdeling/institusjonsenhet i de tilfellene institusjonen er organisert som en del av en tiltakskjede eller at institusjonen har flere mindre underavdelinger.

Departementet foreslo at det i § 5-8 inntas en hjemmel for departementet til å gi nærmere forskrifter om selve godkjenningsordningen. Departementet la til grunn at slike forskrifter må gi nærmere bestemmelser om for hvor lang tid godkjenningen skal gjelde, om i hvilke tilfeller det skal kreves ny godkjenning, som for eksempel ved omlegging av institusjonens virksomhet og ved

flytting av institusjonen, og eventuelt om uttalerett til godkjenningsspørsmålet for den kommune institusjonen ligger i.

Departementet foreslo for øvrig ikke ytterligere realitetsendringer i § 5-8 om private institusjoner. Hjemmelen til å gi forskrifter om tilsyn, om rettigheter under opphold, om regnskapsføring og om innsyn for offentlige myndigheter i regnskapene ble foreslått opprettholdt. Departementet så imidlertid ingen grunn til å opprettholde nåværende § 5-8 siste ledd om kommunens og fylkeskommunens plikt til å undersøke og følge med i at institusjoner drives i samsvar med regelverket og ellers på en forsvarlig måte. Denne bestemmelsen vil bli uten selvstendig betydning som følge av den foreslåtte godkjenningsordningen.

4.3 Høringsinstansenes syn

53 høringsinstanser har uttalt seg til forslaget om innføring av en godkjenningsordning. 52 av disse støtter forslaget. *Kommunal- og regionaldepartementets* merknader er tatt hensyn til ved utforming av foreliggende utkast.

20 høringsinstanser har uttalt seg spesielt til forslaget om at fylkeskommunen skal være godkjenningsinstans. 10 av disse støtter forslaget, mens 9 er uenige og 1 instans har uttalt seg uten å konkludere. Blant de høringsinstansene som støtter forslaget om at fylkeskommunen skal være godkjenningsinstans er *Kommunenenes Sentralforbund*,⁴ fylkesmenn og 3 fylkeskommuner. *Fylkesmannen i Nord-Trøndelag* uttaler til dette spørsmålet:

«Fylkesmannen er også enig i at godkjenningskompetansen i denne sammenheng legges til fylkeskommunen. Dette som en naturlig følge av at fylkeskommunen etter dagens bestemmelser allerede innehar en plikt til å kvalitetssikre egne barneverninstitusjoner og private institusjoner på fylkeskommunens plan.»

Også *Fylkesmannen i Buskerud* finner det naturlig at fylkeskommunen blir godkjenningsinstans, og anser at dette kan bidra til ytterligere å understreke fylkeskommunens ansvar for oppfølgingen av det faglige innholdet i de institusjonene de benytter seg av.

Blant de instansene som er uenige i at fylkeskommunene skal være godkjenningsinstans er *Arbeids- og administrasjonsdepartementet*, *Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet*,² fylkesmenn, 3 fylkeskommuner og *fylkesnemnda i Oslo og Akershus*. De fleste av disse mener at staten ved fylkesmannen bør være godkjenningsmyndighet. *Arbeids- og administrasjonsdepartementet* uttaler bl.a.:

«Godkjenning av barneverninstitusjoner er etter vårt skjønn å anse som utøvelse av myndighet. AAD viser i denne sammenheng til den nylig fremlagte st meld om oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivåene. I meldingen understrekes prinsippet om en klar rolle- og oppgavefordeling mellom forvaltningsnivåene, og fylkesmannens grunnleggende rolle som rettssikkerhetsinstans. En konsekvens av dette bør være å legge opp til en rollefordeling som skiller mellom driftsrelatert tjenesteyting på den ene siden, og rettssikkerhetsrelaterte myndighetsoppgaver av typen tilsyn og godkjenning på den andre. Vi legger til grunn at sistnevnte myndighetsoppgaver som hovedregel bør tilligge statlige myndigheter.

Generelt bør derfor staten v/fylkesmannen være godkjenningsmyndighet på dette området.»

Fylkesmannen i Hedmark mener også at fylkesmannen bør være godkjenningsinstans og uttaler i denne forbindelse:

«Etter vår oppfatning er det gode grunner for at godkjennings- og tilsynsfunksjonen bør utføres av samme instans, da dette er oppgaver som henger nøye sammen. Det synes ikke naturlig at fylkeskommunen skal være godkjenningsinstans av tiltak hvor fylkeskommunen samtidig kjøper eller vil kunne kjøpe plasser.»

Flere høringsinstanser har uttalt seg spesielt til forslaget om at fylkeskommunen i det fylket der institusjonen er geografisk plassert skal være godkjenningsmyndighet og at fylkeskommunen skal ha anledning til å ta hensyn til behovet for institusjoner i fylket ved vurdering av om en institusjon skal godkjennes eller ikke. Et stort flertall av disse støtter forslaget om at fylkeskommunen må kunne ta hensyn til institusjonsbehovet. *Fylkesbarnevernet i Oppland* uttaler:

«Fylkesbarnevernet i Oppland ser med tilfredshet at departementet vektlegger at barn/unge i størst mulig grad skal gis et tilbud om institusjonsplass i sitt nærmiljø. Oppland er et fylke som i dag har forholdsvis mange private institusjoner, som i all hovedsak benyttes av barn/unge fra andre fylkeskommuner. Med de foreslåtte endringer i lovverket vil Oppland i mye større grad være med på å styre differensieringen av institusjonstilbudet i nærområdet enn det vi har mulighet til i dag, ved at vi i tillegg til å vurdere om institusjonen oppfyller de fastsatte kvalitetskravene også skal uttale oss om behovet for den aktuelle institusjonen.»

Haugesund kommune uttaler:

«Videre vil det legges føringer for at fylkeskommunene vil få en bedre styring over etableringen av institusjoner i fylket ut fra kommunens egne behov. På den måten vil det også synliggjøre «mangler» i det enkelte fylket, og forhåpentligvis føre til at vi slipper å plassere ungdommer i «hele landet.»

Fylkesmannen i Troms uttaler:

«Fylkesmannen er enig i at det bør være et mål at institusjonsplasser skal gis nærmest mulig barnets nærmiljø. Da det i dag er en realitet at enkelte barn må plasseres utenfor fylkets grenser, forutsettes det at fylkeskommunene også fremover må sikre overkapasitet i eget fylke mht. godkjente institusjonsplasser, slik at andre plasseringsfylker fortsatt kan kjøpe slike plasser ved behov. I den sammenheng vil det fortsatt være aktuelt for fylkeskommunene å samarbeide om å etablere godkjente institusjonstilbud, jf. lovens § 5-3.»

Bare 3 høringsinstanser har uttalt seg mot forslaget på dette punkt. Dette er *fylkesmannen i Aust-Agder* og to private aktører som tilbyr institusjonstjenester, *Ungplan* og *Stiftelsen LEON*.

Stiftelsen LEON uttaler:

«Vi ser det ikke som hensiktsmessig at hver enkelt fylkeskommune alene skal ha ansvar for å godkjenne institusjoner beliggende i sitt fylke. På den måten vil man riktignok gi mulighet for å hindre overetabler-

ring, men risikerer at lokale hensyn går foran nasjonale. Nyetableringer vil kunne hindres og etablerte tiltak kan tenkes å bli nedlagt, ikke fordi de ikke oppfyller kravet til forskriftsmessig drift, men fordi de ikke blir opplevd nødvendige i øyeblikket for det aktuelle fylket, selv om behovet på landsbasis kan være stort. Vi vet av erfaring at tiltak for ungdom med rus- og atferdsvansker ofte vil bli møtt med motstand ved etablering, likedan som vi har sett at de i de fleste tilfeller vil kunne integreres i lokalsamfunnet på en god måte etter noen tid. Verken Tyrilistiftelsen eller Stiftelsen Fossumkollektivet ville for eksempel sett dagens lys hvis lokale myndigheter var tillagt muligheten til å stoppe etableringen ut fra vurderingen av kun sitt eget behov for slike tiltak.»

Noen høringsinstanser, herunder *Barneombudet*, har innvendinger mot forslaget om at godkjenningsordningen bare skal gjelde private institusjoner som ikke er innpasset i fylkeskommunens plan. *Barneombudet* mener at også fylkeskommunens egne institusjoner og de private institusjonene som er innpasset i fylkeskommunens plan bør omfattes av en godkjenningsordning.

13 høringsinstanser har uttalt seg til forslaget om at godkjenningsordningen skal omfatte alle typer institusjoner og hver enkelt enhet i de tilfellene institusjonen har underavdelinger eller er organisert i tiltakskjeder. Ingen av disse har innvendinger mot dette.

Også når det gjelder godkjenningsordningen, har flere høringsinstanser tatt til orde for at den også bør omfatte fosterhjem med særlige forutsetninger som benyttes for barn med alvorlige atferdsvansker, jf. § 4-27.

Noen høringsinstanser har tatt opp spørsmålet om hvorvidt et avslag på søknad om godkjenning er gjenstand for klage.

Enkelte høringsinstanser mener at forslaget vil medføre økonomiske og administrative konsekvenser for fylkeskommunen, og enkelte mener at forslaget vil få økonomiske og administrative konsekvenser for fylkesmannen.

Også når det gjelder godkjenningsordningen, har enkelte høringsinstanser tatt opp spørsmålet om behovet for overgangsbestemmelser.

4.4 Departementets vurdering

Når departementet går inn for fylkeskommunen - og ikke fylkesmannen - som godkjenningsinstans, henger dette sammen med at det er fylkeskommunen som etter loven har ansvaret for å dekke behovet for institusjonsplasser i fylket, for at institusjonstilbudet er tilstrekkelig variert og for at barn og unge med ulike behov får tilbud om plass i en institusjon som drives faglig, materielt og rettssikkerhetsmessig forsvarlig. Dette ansvaret bør tydeliggjøres ytterligere gjennom en godkjenningsordning. Departementet vil også vise til at fylkeskommunen gjennom sine oppgaver og sitt ansvar har en særlig kompetanse på dette området. Departementet ser at det kan stilles spørsmål ved fylkeskommunens rolle som godkjenningsinstans, når fylkeskommunen samtidig er tjenesteyter og kjøper av de aktuelle tjenestene. Dette dilemmaet vil imidlertid avhjelpes noe ved at staten v/fylkesmannen vil være klageinstans, jf. nærmere om dette nedenfor, ved avslag på søknad om godkjenning, og at fylkesmannen er tilsynsmyndighet både når det gjelder fylkeskommunens virksomhet og når det gjelder de enkelte institusjoner. Dette innebærer at fylkesmannen, dersom det innføres nye kvalitetskrav til barneverninstitusjoner

som foreslått, vil ha ansvar for å føre tilsyn med at institusjonene oppfyller disse kravene. Som ledd i tilsynsansvaret for institusjonene har fylkesmannen - dersom han finner at driften er uforsvarlig - myndighet til å gi institusjonen pålegg om å rette forholdet og også til å nedlegge driften ved institusjonen. Innføring av en godkjenningsordning er ikke nødvendigvis noen garanti for økt kvalitet ved institusjonene. Et aktivt tilsyn med institusjonene vil derfor fortsatt være nødvendig.

Departementet opprettholder etter dette forslaget om at fylkeskommunen skal være godkjenningssinstans.

Departementet er klar over at en godkjenningsordning der fylkeskommunen skal kunne ta hensyn til behovet for institusjoner i eget fylke, vil kunne føre til at institusjoner som oppfyller alle de nødvendige kvalitetskrav, og som det er behov for på landsbasis, ikke vil bli godkjent. Departementet ser derfor at en slik ordning også vil kunne ha uheldige konsekvenser. Departementet mener likevel at de hensyn som tilsier at fylkeskommunen gis mulighet til å foreta en slik behovsvurdering må veie tyngre. Som lagt til grunn i høringsnotatet, er det viktig å sikre at barn og unge får et tilbud om institusjonsplass i sitt hjemfylke med mindre det av hensyn til barnet selv er behov for avstand. Det er videre viktig å sikre en rimelig fordeling av institusjoner mellom fylkene. Det er likevel nødvendig at fylkene har en viss overkapasitet slik at barn kan plasseres i andre fylker enn hjemfylket ved behov. Departementet har tillit til at fylkeskommunene vil kunne samarbeide om slike løsninger. Fylkesmannen, som klageinstans, vil også kunne ta hensyn til behovet for en viss overkapasitet ved sin vurdering av klagesaker. Departementet opprettholder sitt syn på dette punkt og vil foreslå at det inntas en presisering i lovteksten der det fremgår at fylkeskommunen kan legge vekt på behovet for den aktuelle institusjonen i forbindelse med godkjenningen.

Departementet vil videre opprettholde forslaget om at det bare er institusjoner som ikke er innpasset i fylkeskommunens plan som skal være gjenstand for godkjenning. Institusjoner som er innpasset i fylkeskommunens plan skal etter forslaget uansett oppfylle de kvalitetskrav som ligger til grunn for godkjenningen, jf. forslaget i kapittel 3. Selve innpassingen i fylkeskommunens plan sikrer at fylkeskommunen foretar en tilsvarende vurdering av om institusjonen oppfyller de fastsatte krav som i en godkjenningsprosess.

Når det gjelder forslaget om at fosterhjem med særlige forutsetninger ikke skal være omfattet av forslaget til kvalitetskrav og godkjenningsordning, jf. § 4-27, viser vi til den redegjørelse og begrunnelse som er gitt i kapittel 3.4.

Departementet legger til grunn at en avgjørelse av en søknad om godkjenning er et enkeltvedtak i forvaltningslovens forstand, jf. forvaltningsloven § 2, og derfor er gjenstand for klage til departementet, jf. forvaltningsloven § 28. Departementet kan delegere avgjørelsesmyndigheten til fylkesmannen, noe som vil være naturlig da fylkesmannen er tilsynsmyndighet. Departementet vil foreslå inntatt i lovteksten at en avgjørelse om godkjenning er et enkeltvedtak og at avgjørelsen kan påklages til departementet.

På samme måte som når det gjelder kvalitetskravene, er det behov for overgangsbestemmelser, jf. nærmere om dette under kapittel 3.4.

Når det gjelder de økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget, vises til kapittel 5.

Departementet vil etter dette opprettholde forslaget i høringsnotatet, men med de presiseringer som er omtalt her, jf. utkastet til § 5-8.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene

Departementet antar at forslagene vil ha begrensede administrative og økonomiske konsekvenser. Når det gjelder konsekvensene for fylkeskommunen, er det også etter gjeldende rett forutsatt at fylkeskommunen skal ha et ansvar for å undersøke og følge med i at både de fylkeskommunale og de private institusjonene drives i samsvar med lov og forskrifter og ellers drives faglig forsvarlig. Innføring av klare kvalitetskrav og en godkjenningsordning for private institusjoner vil derfor formalisere og tydeliggjøre et ansvar fylkeskommunen er ment å ha også etter gjeldende rett. Det legges derfor til grunn at konsekvensene for fylkeskommunen vil være begrenset.

Når det gjelder fylkesmannen, vil klarere kvalitetskrav til alle institusjoner og en godkjenningsordning for private institusjoner som ikke er innpasset i fylkeskommunens plan, være et hjelpemiddel i tilsynsarbeidet. En delegasjon fra departementet til fylkesmannen til å avgjøre klager på avslag om godkjenning vil medføre noe merarbeid for fylkesmannsembetene. Departementet antar imidlertid at dette i begrenset grad vil medføre merarbeid for det enkelte embete.

6 Merknader til de enkelte bestemmelser

Til § 5-8

I *første ledd* innføres det en godkjenningsordning for private institusjoner som ikke er innpasset i fylkeskommunens plan. Det fremgår av bestemmelsen at fylkeskommunen i forbindelse med godkjenningen også kan ta hensyn til behovet for institusjoner i fylket. Fylkeskommunens avgjørelse om godkjenning kan påklages til departementet. Bestemmelsen gir departementet hjemmel til å gi forskrifter om godkjenningsordningen, herunder om vilkår for godkjenningen og om klageordningen.

I *annet ledd* gis det hjemmel for departementet til å gi forskrifter om hvilke kvalitetskrav som skal være oppfylt for at godkjenning skal kunne gis.

Bestemmelsen i *tredje ledd*, som gir departementet hjemmel til å gi forskrifter om tilsyn og fylkesmannen myndighet til å pålegge en institusjon å rette uforsvarlige forhold eller å nedlegge driften, er en videreføring av gjeldende bestemmelses første og annet ledd.

I *fjerde ledd* videreføres bestemmelsen i gjeldende § 5-8 tredje ledd om at det kan utformes regler om rettigheter under opphold i barneverninstitusjon, og i *femte ledd* videreføres gjeldende bestemmelses fjerde ledd om at departementet kan gi forskrifter om regnskapsføring og om innsyn for offentlige myndigheter i regnskapet.

Nåværende femte ledd blir uten selvstendig betydning som følge av den foreslåtte godkjenningsordningen og foreslås derfor opphevet.

Til § 5-10

I bestemmelsen foreslås det en hjemmel for departementet til å gi forskrifter om hvilke krav som skal stilles til de institusjoner som er innpasset i fylkeskommunens plan. Det skal være et vilkår for å ta en privat institusjon inn på fylkeskommunens plan at kvalitetskravene gitt med hjemmel i denne bestemmelsen er oppfylt. Tilsvarende bestemmelse om hjemmel til å gi forskrifter om kvalitetskrav for private institusjoner som ikke er innpasset i fylkeskommunens plan er foreslått inntatt i § 5-8 annet ledd.

Til ikrafttredelse og overgangsregler

Før bestemmelsen kan tre i kraft, må det utarbeides forskrifter. Det er derfor foreslått at bestemmelsen skal tre i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Det må også utarbeides nærmere overgangsregler slik at allerede eksisterende institusjoner får noe tid til å innrette seg etter det nye regelverket.

Barne- og familiedepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endringer i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag til lov om endringer i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester

I

I lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester gjøres følgende endringer:

§ 5-8 skal lyde:

§ 5-8. Private institusjoner som ikke er tatt inn i fylkeskommunens plan

Private institusjoner som ikke er tatt inn i fylkeskommunens plan, kan bare benyttes for barn som omfattes av loven dersom institusjonen er godkjent av fylkeskommunen. Institusjonen kan bare godkjennes dersom den drives i samsvar med denne loven og de forskrifter som gjelder for den og ellers drives på en forsvarlig måte. Fylkeskommunen kan i forbindelse med godkjenningen også ta hensyn til behovet for den aktuelle institusjonen i fylket. Avgjørelser om godkjenning etter denne loven er enkeltvedtak og kan påklages til departementet. Departementet kan gi nærmere forskrifter om godkjenningsordningen, herunder om vilkår for godkjenning, og om klageordningen.

For å sikre en forsvarlig standard i slike institusjoner, kan departementet gi forskrifter om hvilke krav som skal stilles til institusjonene, herunder om bygninger og utstyr, om bemanning og om de ansattes kompetanse m.m.

Departementet kan gi forskrifter om tilsyn med slike institusjoner, jf. § 5-7. Finner fylkesmannen at en institusjon som står under tilsyn drives uforsvarlig, kan han gi pålegg om å rette på forholdet eller å nedlegge driften.

Departementet kan gi forskrifter om rettigheter under opphold i slike institusjoner, jf. § 5-9.

Departementet kan gi forskrifter om regnskapsføring og om innsyn for offentlige myndigheter i regnskapene.

§ 5-10 skal lyde:

§ 5-10. Generelle krav til institusjoner som er innpasset i fylkeskommunens plan

For å sikre en forsvarlig standard på de institusjoner som er med i fylkeskommunens plan etter § 5-1, jf. § 5-2, kan departementet gi forskrifter om hvilke krav som skal stilles til institusjonene, herunder om hvilke faglige krav som skal stilles, og om bygninger og utstyr, om bemanning og om de ansattes kompetanse m.m.

II

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.
2. Departementet kan gi nærmere overgangsregler.
